

KÖZÖS ÜGYÜNK AZ ÁLLATVÉDELEM ALAPÍTVÁNY

PROF. DR. BARTA JUDIT

Állatvédelem és vadászat összefüggései

LEKTOR:
Dr. Visnyei László CSc.

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya

PROF. DR. BARTA JUDIT

Állatvédelem és vadászat összefüggései

Prof. Dr. Barta Judit
Állatvédelem és vadászat összefüggései

ISBN 978-615-6813-36-7

Lektorálta: Dr. Visnyei László CSc.
Olvasószerkesztő: Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin
Kiadja: Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány
Fotó: freepik.com

A kézirat zárásának időpontja: 2024.

TARTALOM

BEVEZETÉS	6
1. AZ EURÓPAI UNIÓ VADON ÉLŐ ÁLLATFAJOKAT VÉDŐ RENDELKEZÉSEI ÉS A VADÁSZAT ÖSSZEFÜGGÉSEI	7
2. A VADÁSZAT HAZAI SZABÁLYOZÁSA ÉS A VADÁSZHATÓ VADON ÉLŐ ÁLLATFAJOK MEGHATÁROZÁSA	8
2.1 A vadászatra jogosult fogalma	9
2.2 A vadászati jog	10
2.3 Vadászterület	10
2.4 A vad tulajdonjoga	10
3. MIT JELENT A VADÁSZAT?	12
4. A VTV. VAD(ÁLLAT)VÉDELMI RENDELKEZÉSEI	15
5. KUTYA MACSKA LELÖVÉSE	18
6. A VADGAZDÁLKODÁS ÉS A VAD, ILLETVE ÁLLATVÉDELEM ÖSSZEFÜGGÉSEI	21
7. A VADÁSZ-ETIKA ÉS ÁLLATVÉDELEM	22
ÖSSZEGZÉS	23
FELHASZNÁLT FORRÁSOK	24

BEVEZETŐ

Az állatvédelem és a vadászat, ezen belül a vadgazdálkodási kötelezettség szoros összefüggést mutatnak, mert utóbbi kettő vadvédelmi és ezáltal állatvédelmi célokat is megvalósít. Világszerte meggyökeresedett tévhit az, hogy az állatvédelem és a vadászat egymással „homlokegyenest ellenkező utakon haladnak.” Pedig nem így van. „A vadászat jelszava kulturállamokszerte egy olyan nemes törekvés érvényesítése, mely a vadat védeni, óvni és kímélni hivatott. Ez egyben a vadászat kimondott célja s rendeltetése is; hiszen a vadász csak úgy s csupán akkor fog vadászni, midőn azt a törvény megengedi, előírja.”¹ Napjainkban a vadászat egyre inkább szükségszerű, a vadak élettere az emberi beavatkozás, terjeszkedés hatására szűkül, a vadállomány ezért egyre közelebb kerül az ember által alkotott világhoz, és károsítja a kerteket, szőlőket, gyümölcsösöket, mezőgazdasági kultúrát, erdősítéseket, vagy kerül belterületre, veszélyeztetve az ott élőket. Ilyen helyzetekben a vadászat tartja fenn azt a kényes egyensúlyt, amelyet korábban a természet biztosított. „A vadászember a természet kezében csak végrehajtó közegként szerepel.”²

A vadászati tevékenység ma már több funkciót is betölt, annak vadvédelmi és vadgazdálkodási célja is van, segítségével megőrizhető és fejleszthető a csökkenőben lévő apróvadállomány, biztosítható a hasznos vadállomány minőségi fejlődése, továbbá a természetes élőhelyek védelme.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) indokolása maga is elismeri, hogy állatvédelmi, -kíméleti rendelkezések az egyes vadgazdálkodási jogszabályokban is fellelhetők. Ilyen védelmi célú rendelkezésnek tekinthető az az előírás, mely szerint a vadászatra jogosult köteles a vadállomány fejlődését vadtenyésztési és vadvédelmi tevékenységgel előmozdítani.

Az alábbiakban, az alapvető fogalmi tisztázást követően, a vadászatot érintő azon rendelkezések kerülnek sorra kifejtésre, amelyek a vadon élő állatok, illetve vadászható állatfajok védelmét szolgálják.

1. AZ EURÓPAI UNIÓ VADON ÉLŐ ÁLLATFAJOKAT VÉDŐ RENDELKEZÉSEI ÉS A VADÁSZAT ÖSSZEFÜGGÉSEI

A vadon élő állatok³ biodiverzitása kiemelkedő jelentőségű Európában, különösen azért, mert a civilizációnak sok értékes természeti terület és faj esett áldozatul. Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) a közösségi jogalkotás útján igyekezett a pusztulást megakadályozni. Az első lépés az ún. madárvédelmi irányelv (79/409/EGK irányelv) kodifikálása volt, amelyet 1979-ben fogadtak el és 2009-ben átfogóan módosítottak, ezt követte az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK tanácsi irányelv), amelyet 1992-ben fogadtak el. A két irányelv együttesen hozta létre a Natura 2000 hálózatot is, amely jelenleg a védett területek legnagyobb összehangolt hálózata a világon.

Az említett jogszabályok ugyan elsősorban a természet védelmét szolgálják, de érintenek állatvédelmi szempontokat is, és közeli kapcsolatban állnak a vadászattal.

Bizonyos fajok magas állományszintjüknek, földrajzi elterjedésüknek és szaporodási arányuknak köszönhetően az EU-ban mindenütt vadászhatók, ami az irányelvek szerint elfogadható hasznosítást jelent, ha ez korlátok között történik, mert a vadászatnak összhangban kell állnia e fajok állományának megfelelő szinten tartásával. A tagállamoknak biztosítania kell, hogy a vadászat – beleértve a solymászatot is – megfeleljen az ésszerű hasznosítás és az ökológiailag kiegyensúlyozott állomány szabályozás elveinek.

Az élőhelyvédelmi irányelv célja több mint ezer faj, köztük emlősök, hüllők, kételtűek, gerinctelen halak és növények, valamint 230 jellemző élőhelytípus védelme.

A fajok védelme érdekében az élőhelyvédelmi irányelv mellékletben sorolja fel a szigorúan védett és védett fajokat, minden tagállamnak meg kell tiltania e fajok vadon élő példányainak bármilyen formájú szándékos befogását vagy megölését, e fajok szándékos zavarását, a párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítását vagy elpusztítását.

Az élőhelyvédelmi irányelv meghatározza az állatok befogásának, megölésének és szállításának általában tiltott módszereit, mint pl. íjpuska, mérgek, továbbá mérgezett vagy altatótartalmú csalétek, gázosítás vagy kifüstölés, félautomata, illetve automata fegyverek, mozgó járművek használata.

Az élőhelyvédelmi irányelv nem csak a védett állatfajokat határozza meg, hanem létrehoz egy különös kategóriát, a közösségi jelentőségű állatfajok csoportját, amelyek hasznosítása, befogása különös igazgatási szabályokat igényelhet.

¹ Sólyom (1906): Vadászat és állatvédelem. in Állatvédelem, kiadja az Országos Állatvédő Egyesület, 1906, 3. szám, 4. file:///C:/Users/user/Downloads/adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf
² Sólyom: id. mű, 5. p.

³ A vadon élő állatok védelméről lásd bővebben Fazekas F (2023): Hatékony-e a vadon élő állatokra vonatkozó jogi szabályozás Magyarországon? in Miskolci Jogtudó, 2023/1. szám 11-22. https://jogtudo.uni-miskolc.hu/files/22187/MJ2023_1_2FazekasFfinal.pdf

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve a vadon élő madarak védelméről (a továbbiakban: madárvédelmi irányelv) célja az EU-ban természetesen előforduló vadon élő madárfajok és legfontosabb élőhelyeik védelme, a madárfajok hanyatlásának vagy eltűnésének megállítása, továbbá, hogy lehetővé tegye a madárfajok hosszú távú regenerálódását és gyarapodását.

2. A VADÁSZAT HAZAI SZABÁLYOZÁSA ÉS A VADÁSZHATÓ VADON ÉLŐ ÁLLATFAJOK MEGHATÁROZÁSA

Hazánkban két jelentősebb jogszabály van, amely a vadászatra vonatkozik:

1. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) és
2. A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.).

Az Ávtv. kifejezetten ki is nyilváníja, hogy rendelkezéseit a Vtv.-ben szereplő eltérésekkel kell alkalmazni.

Magyarországon kizárólag a Vtv. és a Vhr. által meghatározott vadon élő állatfajok vadászhatók. Először tehát azt szükséges tisztázni, hogy melyek ezek a vadon élő állatfajok és mit jelentenek a jogszabályok által használt kifejezések.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Ttv.) megkülönbözteti a vadon élő állatfajok körében a nem vadászhatókat és a vadászhatókat.

A Ttv. 11. § (4) bekezdés nevezi a vadászható állatfajokat „vad”-nak. A Ttv. 11. § (2) bekezdése azt is rögzíti, hogy a vadászható vadfajok vadászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti. A biológiai sokféleség alatt a Ttv. az élővilág változatosságát érti, amely magában foglalja az élő szervezetek genetikai (fajon belüli), valamint a fajok és életközösségeik közötti sokféleséget és maguknak a természeti rendszereknek a sokféleségét.

A Vtv. 1. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a megnevezett szakminiszter által kiadott rendelet állapítja meg a Magyarországon honos, előforduló, engedéllyel telepített, vagy átvonuló, természetvédelmi oltalom alatt nem álló nagyvadnak, illetve apróvadnak minősülő vadászható állatfajokat (a továbbiakban: vad). A Vhr. 1. § (1) bekezdése a vadászható vadfajokat két nagy csoportra osztja: nagyvadfajokra és apróvadfajokra.

A nagyvadaink között (vaddisznó, gímszarvas, dámszarvas, őz, muflon és szikaszarvas) két betelepített, nem őshonos vadfaj van, a muflon⁴ és a szikaszarvas.⁵

4 A muflon hazánk mai területére 1901-ben került a zempléni Füzérradványba. Később más vadaskertekbe is telepítettek egyedeket, ahonnan néhány példány kikerült a természetbe. Ma az ország közep-hegységi területein, jellemzően szigetszerű előfordulásban, de mindenütt találkozhatunk vele. A muflon a juhfélékhez tartozik, ennek megfelelően nem csontból álló agancsot, hanem szaruból lévő szarvat visel, amit alakja miatt „csigának” is szoktak nevezni. Az erdei élőhelyeken, főleg a védett gyepeken, táplálkozásával és taposásával is, jelentős problémát okozhat, ezért felmerült már állományának teljes felszámolása is. Jelenleg vadászattal biztosítják állományának optimális szinten tartását.

5 A szikaszarvas nem fordul elő a természetben, kizárólag vadaskertben találkozhatunk vele Fe-

Az apróvadfajok két nagyobb csoportra oszlanak, vannak az ún. hasznos apróvadfajok⁶ és az egyéb apróvadfajok, másnéven dúvadak⁷, a Vhr. külön bekezdésben rögzíti, hogy a felsorolt apróvadfajok közül melyek a közösségi jelentőségű vadászható állatfajok.⁸

A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet határozza meg a védett állatfajokat. A KöM rendelet tehát felsorolja azon állatfajokat, amelyeket a már említett élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelv meghatároz, ezentúl, azon állatfajokat, amelyek csak Magyarországon élveznek külön oltalmat. A védelmi kategóriák a következők: fokozottan védett és védett állatfajok, továbbá a nem védett, de az EU által természetvédelmi szempontból jelentősnek minősített állatfajok.

Léteznek tehát olyan állatfajok, amelyek bár nem tartoznak a fokozottan védett, vagy védett fajok közé, mégsem vadászhatók, mert az EU részéről természetvédelmi szempontból jelentősnek minősítették őket. Állományuk azonban *gyéríthető* a KöM rendelet által meghatározott okokból és keretek között, pl. nagy károkatona, eurázsiai hód. A gyérítés nem minősül vadászatnak, kifejezetten állomány szabályozás a célja, azaz a túlszaporodott és valamely ok (mezőgazdaság, halgazdálkodás, lakott területek veszélyeztetése, védett fajok veszélyeztetés, stb.) miatt, a nem kívánatos számú állomány ritkítása történik, ezek a vadon élő állatfajok tehát nem minősülnek jogi értelemben vadnak.

2.1 A vadászatra jogosult fogalma

A vadászati jog hazánkban a földtulajdonhoz kötődik, és attól függ jellege, hogy az érintett vadászterületnek minősülő földterület hány személy tulajdonában áll. Ha egy vadászterület kizárólag egy személy tulajdonában van, a vadászati jog önállóan illeti, ő ún. önálló vadászati jogosult lesz,⁹ jellemzően a nagyobb állami tulajdonban lévő erdőgazdaságok gyakorolnak önálló vadászati jogot. Ha az adott vadászterület több személy tulajdonában van, a vadászati jog a vadászterület tulajdonosait közösen illeti, ekkor szólunk *társult vadászati jogról*,¹⁰ amely esetén a vadászati jogot – a Vtv. 13. § (2) bekezdése alapján – *kizárólag hasznosítani* lehet, a vadászati jogot haszonbérbe kell adni. Ekkor *vadászatra jogosultnak a haszonbérlet* kell tekinteni.¹¹

A haszonbérleti szerződéseket legutóbb 2017-ben kötötték meg, azok határozott időre szólnak, a vadászterületre vonatkozó, a vadászati hatóság által jóváhagyott vadgazdálkodási üzemterv időtartamára, legfeljebb azonban 2037. február 28-ig.¹²

A vadászati jog haszonbérletje csak a törvényben meghatározott személyi kör lehet.¹³

hÉrvárcsurgón és a Budakeszi Vadasparkban. Gróf Károlyi József hozatta Fehérvárcsurgóra az első japán szikaszarvas példányokat. A második világháború megtizedelte az állományt. 1975-ben 28 szikaszarvast hoztak be a Szovjetunióból, azonban nem az itt élő japán alfaj példányait küldték, hanem a nagyobb testű Dybowski alfajét.

6 Pl. mezei nyúl, üregi nyúl, fácán, fogoly, nyári lúd, nagy lilik, tőkés réce, erdei szalonka, balkáni gerle, stb.

7 Pl. házi görény, nyest, borz, róka, aranysakál, mosómedve, dolmányos varjú, szakra, szajkó, stb.

8 Községi jelentőségű vadászható állatfajok a következők: fácán, fogoly, nyári lúd, vetési lúd, nagy lilik, tőkés réce, szárcsa, erdei szalonka, örvös galamb, balkáni gerle, stb.

9

10 Vtv. 6. § (1) bek.

11 Vtv. 4. § (1) bek.

12 Vtv. 6. § (3) bek.

13 Vtv. 17. § (3) bek.

14 Vtv. 16. § (1) bekezdés szerint, a vadászati jog haszonbérletje lehet:

A vadászatra jogosultat a *vadászati hatóság nyilvántartásba veszi*, e nyilvántartásban lehet megkeresni, hogy az adott területen ki gyakorolja a vadászati jogot, ki minősül vadászatra jogosultnak.¹⁴

2.2 A vadászati jog

A vadászati jog tartalmát részjogosultságok (vad elejtése, vad elfogása; hullatott agancs, vadászható szárnyas vad tojásának gyűjtése; elhullott vad tetemének elsajátítása) és kötelezettségek (vadgazdálkodás, vad és élőhelyének védelme) alkotják.¹⁵ A vadászati jog tehát részjogosítványok és kötelezettségek összessége, amely teljességében csak a vadászatra jogosultakat, ezen belül a vadászati jog haszonbérőit illeti, és terheli.

A vadászati jog haszonbérletétől el kell különíteni a *bérvadászatot*, mely a vadászatra jogosulttal kötött bérvadászati szerződés alapján biztosítja meghatározott fajú és számú vad vadászatát. A bérvadászat a vadászati jog egyetlen részjogosítványának a vadelejtésnek a gyakorlását engedi át szűk körben a bérvadásznak.

2.3 Vadászterület

A Vtv. 8. § (1) bekezdése alapján, a vadászterület nagysága minimum háromezer hektár, szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, olyan terület, amelyen belül a vad a szükséges táplálékot megtalálja, természetes szaporodási feltételei, természetes mozgásigénye, búvóhelye, nyugalma adott.

Nem minősül vadászterületnek, és a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni az azon található település közigazgatási belterületét, a lakóingatlanul szolgáló bekerített külterületi ingatlan, tanya, valamint major, temető, nem mező-, erdő- vagy vadgazdálkodási célból bekerített hely, stb. területét.

A vadászterületet tilos körbekeríteni, a területén belül is csak a vadászati hatóság engedélyével, a Vtv.-ben meghatározott okokból lehet a vad mozgását befolyásoló, tartós telepítésű kerítést létesíteni.

2.4 A vad tulajdonjoga

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:53. § (1) bekezdése alapján, a vadak az állam tulajdonában vannak. A (2) bekezdés szerint, a vadászterületen elejtett, elfogott vagy elhullott vad annak a vadászatra jogosultnak a tulajdonába kerül, akinek a vadászterületén ez történt, feltéve, hogy a vadászati jogosultsága erre a vadra kiterjedt. Az állam tulajdona tehát megszűnik a vad elhullásával, elejtésével, elfogásával, a tulajdonjogot a vadászatra jogosult szerzi meg. A tulajdonjog megszerzésének feltétele, hogy az érintett vadászatra jogosultnak van vadászati jogosultsága az érintett vadra. Egyes területeken pl. a vaddisznó, aranysakál váltóvad, azaz néha, néha megjelenik az adott területen, de nem ott él. Emiatt az adott terület vadászati jogosultjának nincs erre a váltóvadra vadászati jogosultsága.

a) vadászjeggyel rendelkező tagokból álló egyesület (a továbbiakban: vadásztársaság);

b) a vadásztársaságok érdekképviselői szerve;

c) a természetvédelmi kezelésért felelős központi költségvetési szerv, a mezőgazdasági, erdészeti, vadgazdálkodási oktatást folytató középiskola és felsőoktatási intézmény, a mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodás ágazatba sorolt, Magyarországon bejegyzett gazdasági társaság, szövetkezet, erdőbirtokossági társulat, feltéve, ha a vadászterület legalább 25%-át, vagy a vadászterületből legalább 300 hektárt mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy természetvédelemmel összefüggő tevékenység céljából használja.

¹⁴ Vtv. 6. § (4) bek.

¹⁵ Vtv. 2. §

Ha az adott vadászterület jogosultjának nincs az érintett vadra vadászati jogosultsága, a vadon az a más vadászterületen vadászatra jogosult szerez tulajdonjogot, akinek területéről a vad kiváltott, azaz ahonnan a vad átment a másik vadászterületre, és az elejtett, elfogott vagy elhullott vadra jogosult vadászni.

A Vtv. is tartalmaz, igaz kiegészítő szabályokat, a vad tulajdonjogát illetően. A nem vadászterületen elejtett, befogott vagy elhullott vad – ideértve annak trófeáját is –, valamint a hullatott agancs, annak a vadászatra jogosultnak a tulajdonába kerül, amelyeknek a vadászterületéről a vad odakerült. Kétség esetén tulajdonosnak a fellelés helye szerinti legközelebbi vadászterület vadászatra jogosultját kell tekinteni.

Amennyiben valaki vadászterületen, vagy azon kívül vadat talál, és azt befogja, elfogja, bármilyen célból magával viszi, megsérti a vadászatra jogosult tulajdonjogát, mert a vad elfogásával, befogásával a vad a vadászatra jogosult tulajdonába kerül. Tehát, akár az arra jogosult vadász, akár a jogosulatlanul vadászó, orrvadász ejti el, vagy fogja el a vadat, a vad a vadászatra jogosult tulajdonába kerül. Ugyanez a helyzet, ha az állatvédő, vagy állatszerető emberek elhagyatottnak tűnő utódot, sérült vadat találnak, és mentési célból elviszik magukkal, a vad ilyen formájú befogásával is, az a vadászatra jogosult tulajdonába kerül, így a jogtalan elvitellel, a vadászatra jogosult tulajdonát sértik meg.

3. MIT JELENT A VADÁSZAT?

A Vtv. 56. § (1) bekezdése határozza meg, hogy mit értünk vadászat alatt: a vadászat a vadnak a törvényben engedélyezett eszközzel (vadászati célra engedélyezett vadászlőfegyverrel, meghatározott elöltöltő fegyverrel, meghatározott vadászíjjal és vadászvezzővel, jogszerű csapdázási módszerrel),¹⁶ vagy ragadozó madárral, illetve magyar agárral és engedélyezett módon vadász által, vadászterületen történő elejtésére, vagy elfogására irányuló tevékenység.

A hivatásos vadász – kegyelemnövés céljából, tehát beteg, vagy sebzett vad kímélete céljából – a számára engedélyezett maroklőfegyver használatával is elejtheti a vadat.¹⁷

A Vtv. a vadvédelmi, és állatvédelmi szempontoknak megfelelően, a nemzetközi konvenciókkal is összhangban, határozza meg azokat a vadászati eszközöket, amelyek a vadak elejtésére és elfogására alkalmazhatók.

„A solymászat egy évezredes hagyományokkal rendelkező vadászati mód, melynek során a vadász (solymász) idomított ragadozó madarakkal (sólyom, héja, sas) vadat ejt.

Hazánkban a solymászat 2010-től a Védett Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékén szerepel, 2012-től ’A solymászat élő öröksége’ címmel, multinacionális felterjesztésként az UNESCO emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján szerepel, valamint 2013-tól a Hungarikum kitüntető cím¹⁸ birtokosa is.”¹⁹ A solymászat, megszakításokkal ugyan, de szinte folyamatosan jelen volt hazánkban, mint az egyik vadászati mód.²⁰

A magyar agárral történő vadászatot a Vtv. 2015. évi módosítása tette lehetővé annak érdekében, hogy visszahozza ezt a tradicionális vadászati módot, és hogy a magyar agár ismét használható legyen munkakutyaként is. Magyar agárral mezei nyúlra, rókára és aranyakálra lehet vadászni.²¹

Nagyvad esetében a vad elejtését jelenti az első halálos lövés, az apróvad esetében a helyben maradást eredményező lövés.

A Vtv. 67 § (3) bekezdése szerint, vadat elfogni az e célra szolgáló hálóval, befogó karámmal, altató-illetve bénítólövedékes fegyverrel, valamint az uniós rendeletben nem tiltott²², illetve megengedett csapdázási módszerrel²³ lehet. Altató, illetve bénítólövedékes fegyvert csak *a vadászati hatóság előzetes engedélyével* és a Vhr-ben meghatározott okokból²⁴, *erre képesített vadász használhat*. A Vhr-ben meghatározott célból és indokkal a vadászatra jogosult a vad elfogásához jogszerű csapdázási módszert is alkalmazhat.²⁵

Az altató, illetve bénító lövedékes fegyver használata nagyon körülményes, kell hozzá egy erre képesített

16	Vtv. 67. § (1)
17	Vtv. 67. § (1a)
18	Lásd erről bővebben: https://www.hungarikum.hu/ A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény.
19	A solymászat szabályozási rendszere Magyarországon, kiadja Magyar Solymász Egyesület, 2022. https://www.solymaszat.hu/wp-content/uploads/wpforo/default_attachments/1660201741-Szabalyozas.pdf
20	http://dzsigt.hupont.hu/43/a-xx-szi-magyar-solymaszat-tortenete
21	Vhr. 58. § (4)
22	Tiltott csapdázási módszer pl. a lábfogó csapóvas alkalmazása.
23	A vadászható madárfajok esetében tiltott csapdázási módszer a madarak tömeges vagy nem szelektív befogását vagy elpusztítását eredményező csapdázási eszköz alkalmazása. A csapdázás során egyik szempont a szelektivitás, ami azt jelenti, hogy a csapda csak olyan vadfajt fogjon meg, amely befogására azt kihelyezték. Egyes, nem hasznos vadnak minősülő madárfajok tekintetében a vadászati tapasztalat azt mutatja, hogy fegyveres gyérítéssel nem lehet létszámukat megfelelő mértékben apasz-tani. Ilyenkor létszámuk szinten tartásához csapdázásra van szükség. A vadászható madárfajok közül pl. a szarka és a dolmányos varjú a földön fészkelő apróvadállomány egyik legjelentősebb ragadozója. Ezeket a madarakat csapdával is fogják, amely ún. Larsen, illetve svéd, vagy létrás csapdával történik. Hazánkban használnak csapdákat pl. borz, róka, illetve aranyakál vadászatához is. Ennek oka lehet, hogy a lőfegyveres vadászati mód nem vezet eredményre, mert e ragadozók éj-szaka mozognak, és bár az adott vadfaj vadászható éjszaka, de a látási viszonyok korlátozottak, nem megfelelőek a természeti, vagy terepviszonyok (magas fű, változatos domborzat), illetve, nem kívánják a nagyvad vadászatot dúvad vadászat miatt zavarni, akadályozni. Lásd még Komlói T. (2020): Dolmányos varjú és szarka csapdázása. (2020. 11. 04.) https://mgk.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/fokuszban/dolmanyos-varju-szarka
24	Farkas T. (2020): A modern csapdázás kézikönyve. Dénes Natur Műhely, Pusztazámor, 2020. ISBN 978-615-6243-14-0
24	Pl. monitorozás, tudományos kutatás, mintagyűjtés vagy kísérlet, lakott területről történő eltávolítás céljából, vagy humán-, illetve állategészségügyi vagy légtér-bizton-sági okból.
25	Vhr. 59. § (1)-(2)

vadász, megfelelő lövedék és a vadászati hatóság előzetes engedélye, így ha vad kerül egy település belterületére, vagy feljut az autópályára, vagy annak közvetlen közelében tartózkodik, ezáltal veszélyt jelent, nincs idő erre a megoldásra.²⁶

A Vhr. előírása szerint, a vad elfogásánál kíméletesen kell eljárni, annak testi épségét és egészségét nem veszélyeztető eszközt kell alkalmazni. **Élő vad befogása esetén az alkalmazott befogót a vadászatra jogosult köteles legalább huszonnégy óránként ellenőrizni. Éjszakai működés esetén az első ellenőrzést legkésőbb napkeltekor el kell végezni. A vadat a befogóból az észleléstől számított lehető legrövidebb időn belül el kell távolítani.** A vad mozgásképtelenségét okozó befogás esetén haladéktalanul gondoskodni kell annak állat-egészségügyi ellátásáról.

Külön kell említeni a vadászkutyák alkalmazását. A magyar agáron kívül, amely a vad elejtését célzó vadászati mód, egyéb vadászati módokhoz, pl. solymászat, fegyveres vadászat, vadászíjászat is használhatók munkakutyaként vadászkutyák. A vadászkutyák feladata a vad keresése, felkutatása, esetleg időleges elfogása. Kizárólag az adott vadászati módnak megfelelő, vadászatra kiképzett vadászkutyát lehet alkalmazni.²⁷

Állatvédelmi szempontból érdemes részletesebben foglalkozni a *kotorékozással*. Ez meglehetősen egyedi módszer, sem a Vtv., sem a Vhr. nem tartalmaz rá vonatkozóan külön szabályokat, fogalmi, vagy tartalmi meghatározást. Az viszont a Vtv. említett rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a kotorékozás nem vadászat, az nem irányulhat a vad elejtésére, hanem valójában a vad elejtéséhez segítséget nyújtó módszerről van szó. A kotorékozás céljáról és jellegéről többet tudhatunk meg a „*Közlemény vadászkutyafajták vadászati alkalmassági vizsgájának (a továbbiakban: VAV) követelményeiről*” c. dokumentumból,²⁸ amely meghatározza, hogy a kotorék munka során mit kell tennie a kotorékebnek, azaz milyen munkát kell az ebnek végeznie. A kotorékebnek tudnia kell jelezni a kotorék állapotát (lakott, járt, lakatlan), be kell mennie a kotorékba, és ha vaddal találkozik, csaholással kell azt jeleznie. A kotorékeb földalatti munkájának lényege, az ugrasztás, ami a vad kiűzését jelenti a kotorékból és a vadász feladata annak elejtése, vagy a vad fogása, ami átmeneti megfogást és a kotorékból való kihozatalt jelent, a vad elejtése ekkor is a vadász feladata.

Amennyiben a kotorékeb nem tudja a vadat kiugrasztani, ún. földharc alakul ki, a kutyának a végkatlannál csaholással stabilan, egy helyben kell tartania ellenfelét folyamatosan, addig, amíg a vadász ki nem ássa a vadat. A vadat ekkor is a vadász ejti el.

A kotorékozás tehát egy módszer, amely során a vad felkutatásához, a kotorékból való kiugrasztásához, kihozatalához munkakutyát alkalmaznak, a vad elejtése azonban mindenkor a vadász feladata az arra alkalmas vadászati eszközzel. A kotorékozási munkafeladatot ezért olyan kutyatartó is végezheti, aki nem vadász, természetesen, a vadász jelenléte elengedhetetlen.

A kotorékozást, mint módszert jellemzően róka, borz vadászatánál szokták alkalmazni, mert ezeknek, a szárnyas, illetve szörmés apróvadra, nagyvadak (pl. őz, muflon) szaporulatára veszélyt jelentő dúvadaknak más vadászati módja nem mindig vezet eredményre, e dúvadak felderítése a kotoréknál a leghatékonyabb.

Meg kell jegyezni, hogy valamennyi tájegységi vadgazdálkodási tervről szóló szakminiszteri rendelet említi

26	Emiatt nem került sor használatára Miskolcon 2021. novemberében, amikor dámszarvas tévedt a belvárosba és 2023. januárjában, amikor vaddisznó tévedt a Margitszi-getre. https://minap.hu/cikk/vadmentes-iszonyu-nehez-es-bonyolult-feladat-0 https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/margit-sziget-vaddiszn0-kiloves-altatolovedek/mh441cl Akut helyzetekben, valamint olyankor, amikor a vad eltérő helyeken, időpontokban bukkan fel belterületeken, és közbiztonsági szempontból, vagy járványügyi okokból (pl. sertéspe-s-tis, veszettség) nincs más lehetőség, csak a vad elejtése, a fegyverekről és lőszererekről szóló 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendeletnek a kárt okozó vad elejtésére irányadó rendelkezései segíthetnek.
26	A 36. § (1) bekezdése alapján, lakott területen a kárt okozó vad elejtésére – közegészségügyi, illetve közbiztonsági okból, illetve a köz- és magántulajdon súlyos károsodástól való megóvása érdekében – az elejtés helye szerint illetékes rendőrkapitányság, illetve a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság adhat engedélyt. A (2) bekezdés szerint, kérelmezni is lehet az elejtés iránti engedélyt, a kérelemben meg kell nevezni az elejtést végző személyt. A kérelmet bárki benyújthatja, többnyire valamelyik vadászatra jogosult, vagy helyi önkormányzat szokott ezzel a lehetőséggel élni. A kérelemre kiadott engedélyről a helyi önkormányzatot, amennyiben nem ő a kérelmező, értesíteni kell.
27	Vtv. 67. § (5)-(6)
28	Vhr. 61. § (2) bekezdése alapján, a vadászaton jellemzően használt fajták (a továbbiakban: vadászkutyafajták) vadászati alkalmassági vizsgaszabályzatát (a továbbiak-ban: VAV szabályzat) a vadászkutyafajták elismert tenyésztő szervezetei és a vadászkamara együttes javaslatra alapján a minisztérium hagyja jóvá, és a minisztérium honlapján teszi közzé.

a kotorékozást, mint alkalmazandó módszert, a vizes élőhelyeken megtelepedett, illetve a túzok dürgő- és költőhelyén megtelepedett vadászható ragadozó fajok gyérítésének elősegítése céljából.

Az Ávtv. 7. § (1) bekezdésébe foglaltak, miszerint „Tilos az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat (a továbbiakban együtt: állatviadal)” *látszólag ütköznek* a Vtv. és a Vhr. vadászatra vonatkozó rendelkezéseivel. A vadászat során pl. kotorékozás, vaddisznóhajtás, agarászat, solymászat, előfordulhat, illetve előfordul, hogy a vadászkutya, vadászatra használt ragadozómadár interakcióba keveredik a vaddal. Az Ávtv. 7. § (3) bekezdése oldja fel ezt az ütközést, mert kimondja, hogy az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem vonatkozik a vadászatra alkalmazott állatnak jogszerűen történő kiképzésére, vadászaton való alkalmazására.

4. A VTV. VAD(ÁLLAT)VÉDELMI RENDELKEZÉSEI

Hazánk értékes vadállományának védelme és fejlesztése érdekében a Vtv. meghatározza azokat a tilalmakat, korlátozásokat, amelyek betartása nemcsak a vadászok, hanem mások számára is kötelező, ezentúl, a vadászatra jogosultak számára több kötelezettséget **ír elő**. *Ezek a vadvédelmi rendelkezések nem csak a vadászható állatfajokat, hanem a természetvédelmi oltalom alatt álló fajokat is védik, e mellett, állatvédelmi jellegük is van.*²⁹

A vadászatot meghaladóan, mindenki köteles a vad nyugalmát biztosítani.³⁰ A vadászaton kívül a vad fennmaradását tilos bármilyen módon veszélyeztetni. A rendszeresen végzett vadászat és vadvédelmi tevékenység elősegíti az orrvadászat visszaszorítását. A vad védelme érdekében tilos a vad bűvő-, lakó-, és táplálkozási, valamint szaporodási vagy költési helyét zavarni. Nem minősül zavarásnak az okszerű mező- és erdőgazdálkodással összefüggő tevékenység, ideértve a halastavak lehalaszását is.³¹

Bár a Vtv. fő szabályként mondja ki, hogy tilos az emlősök kotorékainak és egyéb zárt bűvőhelyek füstképzéssel történő zavarása, illetve elgázosítása,³² azonban a vadászati hatóság kivételesen engedélyezheti alkalmazásukat állat-egészségügyi, vadvédelmi, illetve állomány szabályozási okból.³³

Közösségi jelentőségű vadászható vadfaj vonatkozásában is, amennyiben nincs más megfelelő megoldás, a Vtv.-ben felsorolt okokból³⁴, a vadászati hatóság a vad elejtését, zavarását, befogását rendelheti el olyan módon, amely egyébként tilos, mint szelektív mérge használata, kotoréknak és egyéb zárt bűvőhelynek füstképzéssel történő zavarása, illetve elgázosítása. A megfelelő módszer kiválasztása során az **állatvédelmi** (ezen a helyen használja a Vtv. egyedül ezt a kifejezést), illetve állatjóléti szempontokat is figyelembe kell venni.³⁵

A vadászati hatóság a fentieket csak akkor rendelheti el, ha az érintett vad kedvező védelmi helyzete nem sérül. Ez olyan helyzetet jelent, amelyben a faj képes önmagát az adott élőhelyen fenntartani és a faj természetes elterjedési területe nem csökken, a faj állományának hosszú távú fennmaradása biztosított.³⁶

A Vtv. egyes vadfajok vadászatát csak meghatározott időszakokban engedi, annak érdekében, hogy a vad szaporodása, utódnévelése, fennmaradáshoz szükséges nyugalma biztosított legyen.

A Vtv. 38. § (1) bekezdése szól a *vadászati évről*, ami az év március hónap első napján kezdődik és a következő év február hónap utolsó napjáig tart, de ez nem jelenti azt, hogy egész évben lehet bármilyen vadra vadászni. A vadászati éven belül ún. *vadászati idények* vannak, vadászati idény az a naptári időszak, amely a vadászati éven belül kijelöli az egyes vadfajok vadászatának idejét.

Az időszak, amikor az érintett vadfaj, vagy annak valamely egyede nem vadászható, mert nincs rá vadászati idény, *vadászati tilalmi időnek* tekintendő. A vadászati tilalmi idő tehát a vadászati évnek a vadászati idényen kívüli időszaka, amely alatt az adott vadfajt kímélni kell.

A vadászati hatóság rendkívüli esetekben (pl. járványveszély, vadkárosítás) a vad elejtésére jogszabály által

29 Ugyanígy látja ezeket az előírásokat Zoltán Ódón is. Lásd Zoltán Ó. (1997): A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 59. ISBN 963 224 198 3

30 A vad szándékos megzavarásának minősül az ún. illegális agancsozás. Tél végétől április elejéig, amikor a szarvasok levetik agancsukat, az „illegális agancsozók” sokszor nagyobb csoportban, szabályos csatárláncot alkotva hajtják a szarvasokat, az ijedt, menekülő állatok a sűrűbb növényzetben elvesztik agancsukat. Az állatok ilyen indokolatlan zavarása, menekülésre kényszerítése, végzetes sérülésekhez, legyengüléshez és akár pusztulásukhoz vezethet.

31 Lásd „A hullajtott agancsok engedély nélküli gyűjtése illegális.” Pílisi Parkerdő Zrt., 2022. március 3.

<https://agroforum.hu/agrarhirek/eletmod/a-hullajtott-agancsok-engedely-nelkuli-gyujtese-illegalis/>

Vtv. 28. § (1)-(3)

32 Vtv. 28. § (4) bekezdés c) pont

33 Vtv. 28. § (6)

34 Pl. közegészségügyi, illetve közbiztonsági okból, a légi közlekedés biztonsága érdekében, a növényi kultúrák, a termés, az állatállomány, az erdők, a halállományok, a vizek súlyos károsodásának megelőzése érdekében, kutatás és oktatás, egyes vadászható madárfajok – az érintett állomány nagyságához mérten – hasznosításának érdekében, más kiemelkedően fontos társadalmi, gazdasági közérdek, valamint a köz- és magántulajdon súlyos károsodástól való megóvása érdekében.

35 Vtv. 38/A. § (1)-(2a)

36 Vtv. 38/A. § (5)

biztosított idényt egyes vadászterületeknél hosszabb, vagy rövidebb időszakban is megállapíthatja, vagy akár a vadászati idényen belül is korlátozást rendelhet el, továbbá egyes vadfajok túlszaporodása miatt rendkívüli vadászatot engedélyezhet.

A vadászati hatóság *vadászati kíméleti területnek* nyilváníthatja a vadászterület részét, vagy egészét, ha a vad védelme, a természet védelme továbbá az emberi környezet nyugalma és biztonsága másként nem érhető el. Vadászati kíméleti területen tilos vadászni mindaddig, amíg a vadászati hatóság a tilalmat fel nem oldja. A vadászati kíméleti területnek jellemzően a vízivad fészkelésének és vonulásának területén van kiemelt jelentősége.

A Vtv. általános érvénnyel mondja ki, hogy *tilos a vad kínzása*. A vad elejtése, elfogása sem járhat annak kínzásával, emiatt is határozza meg a Vtv. nem csak azt, hogy milyen eszközzel, módon lehet a vadat elejteni, hanem azt is, hogy az adott eszköznek milyen jellemzőkkel kell bírnia. A vadászfegyvernek, vadászijának megfelelő erejűnek kell lennie ahhoz, hogy a lehető legkíméletesebben végezzen a vaddal. A vadász köteles az általa megsebzett vagy *az egyébként súlyosan beteg vadat* (ez lehet, egy korábbi vadászból származó sérülés, pl. lábtörés, elfertőződött seb, vagy valamely látható állapotbetegség, természetes sérülés) annak elejtése céljából felkutatni. Az ilyen vadat – annak kímélete érdekében – gyors és azonnali halált okozó módon kell elejteni.³⁷ Ezek a rendelkezések a vadászterületen belül alkalmazhatók, mert csak vadászterületen van lehetőség a vadászat gyakorlására, vadászati eszközök használatára. Nincs azonban szabályozva a nem vadászterületen lévő, sérült, sebesült, vagy súlyosan beteg vad (pl. elgázolt vad) kíméleteselejtésének kötelezettsége és módja.

A vadászatra jogosult köteles a vadászterületén élő vadállományt, annak biológiai sokféleségét fenntartani, valamint *a vad és élőhelyének őrzéséről* gondoskodni.

A vadászatra jogosult köteles nem zárt vadászterületén a vadállomány tömeges pusztulásának megelőzése, mentése érdekében, a vad életfeltételeihez szükséges megfelelő minőségű *takarmánymennyiségről és a vadnak ivóvízzel való ellátásáról gondoskodni*. A vadászatra jogosult a föld tulajdonosának, használójának előzetes hozzájárulásával a vad és élőhelyének védelmét szolgáló létesítményeket, berendezéseket állíthat fel.³⁸ A vad etetése többféle célból történhet, pl. téli időszakban, amikor a vad nem jut megfelelő minőségű és mennyiségű táplálékhoz, de akár vegetációs időszakban is előfordulhat, ha adott területen nincs meg a szükséges és változatos táplálék pl. őr, fácán, fogoly esetében. Az etetés célja az is lehet, hogy a vadakat távol tartsák a lakott településektől, a mezőgazdaságtól, erdősítésektől, gyümölcsösöktől, a vadkár okozásától. A vadászatra jogosultak a vadak etetése érdekében létesíthetnek ún. vadföldet, amely a vad takarmányozására szolgáló terület, ahol inkább gabona termesztés folyik. Alapvető célja, hogy a vadakat a mezőgazdasági kultúrától elvonja, illetve az egyéb vadkárok megelőzése. A vadlegelő a vadföld egyik fajtája, amelyet magkeverékkel, pl. lucernával, takarmányrepcével, vöröshere vetik be, ez **változatosabb táplálékot biztosít a vadnak**, e mellett szaporodó-, fészkelő, illetve búvóhelyül is szolgál. A vadak számára a szók **létesítése is fontos, ezek biztosítják** a kellő ásványi anyagot, amire nagy szüksége van a vadnak az agancsfelrakás előtt, a vemhesség és az utódnevelés időszakában, de akár vedléskor is. A vadnak azonban nem csak élelemre, de vízre is szüksége van, különösen olyan területeken, ahol nincs elegendő természetes vízforrás, valamint a vízhiányos, nyári időszakban.³⁹ A szarvasnak és a vaddisznónak nem csupán ivás, hanem dagonyázás céljából is szüksége van vízre. A vadászatra jogosultak mind ezek érdekében vadászati létesítményeket hoznak létre, etetőket, szókat, szórókat, mesterséges itatókat, illetve dagonyákat alakítanak ki.

Az egyre nagyobb, összefüggő területeken történő mezőgazdálkodás, a települések, úthálózatok terjeszkedése

miatt, a vadak kiszorulnak megszokott területeikről, zavarásnak vannak kitéve, így nem csak etetésük, itatásuk szükséges, hanem olykor **élőhelyük biztosítása** is. A vadászatra jogosultak ezért olyan területeket is létrehozhatnak, amelyek képesek biztosítani a vad búvóhelyét, szaporodási helyét, pl. erdőfoltok, táblaszegélyek, vadkamrák (vadászatra jogosult által önként létrehozott, nem vadászott területi egység) formájában.

A vadászatra jogosult köteles megtenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek a vadállomány az **állatbetegségektől való megóvása**, *a beteg vad gyógyítása, az állatbetegségek megszüntetése* és terjedésének *megakadályozása* érdekében szükségesek. Ennek érdekében köteles a fertőző állatbetegség gyanúját vagy annak fellépését, valamint a vadállományban tapasztalható jelentősebb elhullást, a növényvédőszer által a vadban okozott károsodást vagy annak gyanúját az élelmiszerlánc-felügyeleti szervnek haladéktalanul jelenteni.⁴⁰

A vad védelme érdekében a Vtv. meghatározza a *vadászati tilalmakat*, tilos vadászni tiltott vadászati eszközzel (pl. mérgezett hegyű és robbanó fejű nyílvesztő; a számszerű; a lőfegyverre szerelt hangtompító eszköz; a hurok, horog, madárlép, verem), tiltott vadászati módon; vadászati tilalmi időben; vadászati kíméleti területen; vadászati tilalom hatósági elrendelése esetén.⁴¹

A vad csak korlátozott számban ejthető el, fogható be, a vadászatra jogosult vadászterületén **évente az éves vadgazdálkodási tervben meghatározott fajú és darabszámú vadat** ejthet, illetőleg foghat el.⁴²

A Vtv. közjogi szankciót, *vadvédelmi bírságot* is meghatároz a vad védelme érdekében, amelyet a vadászati hatóság határozatban szab ki. Néhány példa:

- ha valaki a vadat szándékosan kínozza (nem képzett kutyák használata orvvadászat során, amelyek súlyos sérüléseket okozhatnak a vadnak, hurok használata, amely lassú kínhalálra ítéli az állatot, **méreg** használata, stb.);

- ha a vadász az általa sebzett vagy az egyébként súlyosan beteg vad elejtése céljából nem teszi meg a szükséges intézkedéseket (nem keresi után a vadat, hagyja azt a sebesülése következtében kínlódnival, a sebágyban elpusztulni);

- ha a vadat valaki tiltott vadászati eszközzel, illetve módon fogja vagy pusztítja el;

- ha valaki a vadat tiltott módon zaklatja;

- ha valaki vadat engedély nélkül tartja, illetve a vadat engedély nélkül szállítja.⁴³ Tilos tehát a vadat, akár állatvédelmi célból is, megfogni, az élőhelyéről elvinni, esetleg otthon felnevelni, tartani. Kivételt képez, ha a vadászati hatóság erre engedélyt ad.

37 Vtv. 29. § (1)-(2)

A súlyosan beteg, vagy más általi sebzés miatt szenvedő vad elejtése a vadász kötelezettsége. Az itélkezési gyakorlat foglalkozott már annak kérdésével, hogy eljethető-e az ilyen vad tilalmi időben, tiltott módon, stb. és arra jutott, hogy igen, de ekkor is alkalmazni kell a Vtv. és Vhr. vadjelölésre, vadelszállításra, adminisztrációra, stb. vonatkozó előírásait. Lásd pl. Kúria Kfv. 37.648/2014/4. szám alatt közzétett döntését.

38 Vtv. 34. § (1)-(3)

39 Lásd Szilágyi G. (2022): Egy optimális vaditató az apróvadnak. in Agro Jager News, 2022. 04. 20.

<https://agrojager.hu/vadaszat/2022/04/20/egy-optimalis-vaditato-az-aprovadnak/>

40 Vtv. 35. § (1)-(2) A vadászok feladata volt pl. az afrikai sertéspestis monitoring vizsgálatának érdekében az elejtett vaddisznókból történő mintavétel az állategészségügyi hatóságok részére, a vadászterületen lévő vaddisznó kondák létszámának figyelemmel kísérése, az elhullások rögzítése, nyilvántartása.

Bár a rókkák veszettség elleni szájon át történő vakcinázását a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) végzi, a védekezés hatékonyságának ellenőrzésében a vadászatra jogosultak működnek közre. A külön jogszabályban (a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól szóló 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet) meghatározott mennyiségű rókát kell kilőniük, amelyeket el kell juttatniuk a kijelölt állat-egészségügyi laboratóriumba.

41 Vtv. 37. § (1)

42 Vtv. 57. § (1)

43 Vtv. 84. § (1)

5. KUTYA MACSKA LELÖVÉSE

A Nimród 1972. évi 4. számában a kutyák vadászok általi lelövésével kapcsolatban, a kutyatulajdonosokhoz írott rövid cikkben az alábbi olvasható:

„Minden ember megváltoztatná véleményét, ha látná, hogyan tépi szét a játékos juhászkutya a kisnyulakat, vagy végighallgatná a keserves őzgidasírást, amikor marcangolják a kutyák.”⁴⁴

Neves vadászírók művei mutatnak rá a kutyák, macskák vadállományt érintő veszélyeire. Cifferszky István elbeszélő kötetében pl. „Nagyrabló” címmel egy elvadult házörző kutya szemszögéből mutatja be azt a pusztítást, amit egy nagyobb kutya tud a vadállományban tenni, sorra pusztítva el őzet, nyulat, vadmacskát, vaddisznót és fiaikat.⁴⁵

Fekete István sodró lendülettel értekezik a kutyák, különösen a farkaskutyák vadállományban végzett pusztításáról. „Tudok kisebb síkföldi erdőkről, amelynek őzállományát a farkaskutyák teljesen kiirtották.” „Nemrég hallottam, hogy egy farkaskutya agyonhajszolt egy legyengült szarvastehenet, s amikor az összerogyott: enni kezdte. A tehén még élt, amikor a favágók a kutyát elkergették.”⁴⁶

A kutyák, macskák vadászok általi legális elpusztításának történelmi gyökerei vannak. A vadászat és a vadak védelme céljából jelentek meg a háziállatokra, elsősorban kutyákra vonatkozó első intézkedések a különböző városi statútumokban, amelyek, a vadászok kivételével, megtiltották a kutya erdőbe vitelét, és a kutya lelövését írták elő.⁴⁷

Az első olyan vadászati törvényünk⁴⁸, amely idevágó rendelkezést tartalmaz, a vadászatról szóló 1872. évi VI. törvénycikk. Ennek 16. §-a kimondja, hogy *a vadászati területen* talált házi macskákat és *kóbor* ebeket *a vadászatra jogositott elpusztíthatja*. Szó szerint ismétli az előírást a vadászatról szóló 1883. évi XX. törvénycikk 14. §-a. A 16. § (3) bekezdése azt is rögzítette, hogy vadászterületre a vadászatra jogosulton kívül senki nem vihet ebeket, kivéve a nyájörököt, de nekik is koloncot kellett kutyáik nyakára tenni.⁴⁹

Az ötvenes évektől a kilencvenes évekig született különböző vadászatra vonatkozó rendeletek is mind fenntartották a kóbor ebek és macskák elpusztításának jogát.

A vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló 8/1993. (I. 30.) FM rendelet 11. § (4) bekezdése annyit módosított az előírásokon, hogy az „elpusztíthatja” szófordulat helyett az *elejtheti, illetve elfoghatja* kifejezéseket használta.

A Vtv. is átvette a rendelkezéseket és bár törekedett egy precízebb szabályozásra, mégis alkotmányossági indítványra került sor ezzel kapcsolatban, a tulajdonjog korlátozását sérelmezve. A határozat rögzítette, hogy a vadállományt ez a rendelkezés egyrészt a kutyák és macskák általi üldözéstől és elpusztítástól, másrészt pedig különböző betegségekkel való megfertőződéstől kívánja védeni. A tulajdonnak a korlátozása tehát a köz érdekében történik, azonban a rendelkezés pontosításra szorul. A vadat űző kutya közvetlen veszélyt jelent a természeti értékekre nézve. Közvetlenül veszélyezteti továbbá más – az állam – tulajdonát is.

Az új szabályt a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény módosításáról szóló a 2004. évi XCIV. törvény vezette be, az alkotmánybírósaági indokokra figyelemmel, jelentősen leszűkítve a vadászokat érintő felhatalmazás keretét.

44 Nimród, 1972. április, IV. évf., 4. szám, 28. p.

45 Cifferszky I. (1980): A gemenci bak és más vadászbeszélések. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 31-43.

46 Fekete I. (1973): Rózsakunyhó, Móra Könyvkiadó, Budapest, 314-322.

47 Kolosváry B. (1923): Vadászati jog. Budapest, „STUDIUM” Kiadása, 41.

48 Az első magyar vadászati törvény, a vadászat és madarászat szabályozásáról szóló 1729. évi XXII. törvénycikk és az ezt követő a vadászatról és madarászatról szóló 1802. évi XXIV. törvénycikk még nem szabályozza a kérdést.

49 Egy tanulmány rámutat arra, hogy a pásztorok orrvadászat céljára is alkalmazták a pásztorebeket. Nem tették a koloncot a nyakába, a vadőr számonkérésére pedig azt mondták, hogy az épp most esett le a kutyáról. A kinti környezethez szokott pásztorkutyák halálra hajszolták a vadakat, a vadhúst pedig a pásztor elfogyasztotta vagy eladta. Lásd Farkasné Gyurcsó A. - Kasza Gy. - Ózsvári L. (2023): Az illegális vadászat elleni jogi szabályozás és a vadvédelem története Magyarországon. Irodalmi áttekintés esettanulmányokkal. in Magyar Állatorvosok Lapja, 2023. május, 300.

A módosító törvényhez fűzött indoklás kézzel fogható magyarázatát adja a szabályozásnak:

„A lakott területeken kívül rendszeresen kóborló kutyák és macskák komoly problémát jelentenek elsősorban humán-, és állategészségügyi szempontból, veszélyeztetik a közbiztonságot, károsítják a természeti értékeket és a vadállományt.

A rendelkezés a vadállományt a kutyák illetve macskák általi üldözéstől és elpusztítástól kívánja védeni, ami csak az állat tulajdonosának az Alkotmányban biztosított tulajdonhoz való joga korlátozásával valósítható meg. A fenti rendelkezés a természeti értékek egyikének védelmét - ezáltal a közérdeket - szolgálja. Az élet természeti alapjainak védelme megköveteli a természetes környezet megóvását, amely feladat megvalósításának szerves részét képezi a szakszerű vadgazdálkodás. Ennek elengedhetetlen feltétele a vadállomány védelme. A természetes vadállományt károsító kutyák illetve macskák ezen kívül közvetlenül veszélyeztetik másnak, mégpedig az államnak a tulajdonjogát, mivel a vad az állam tulajdonában van. Tekintettel arra, hogy a vad védelme másként nem biztosítható, megvalósul az a követelmény, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozására a köz érdekében és a közérdekkel arányos módon kerülhet sor.

Vadvédelmi szempontból csak a kutya és a macska kilövésének megengedettsége indokolt. Mindkét állatfaj ragadozó életmódot folytat, ezért a természetbe kiszabadulva jelentős károkat tudnak okozni a vadon élő állatfajokban. Egyéb házi, illetve kedvtelésből tartott állat elvadulása, a természetes élőhelyeken való megjelenése - bár állategészségügyi szempontból komoly problémákat okozhat - nem jelent a vadon élő állatfajokra olyan veszélyt, amely indokolná elpusztításukat.”

A Vtv. 37/B. § (4) bekezdése szerint, a vadászterületen a vadász a vadállomány védelme érdekében - a vad elfogására, elejtésére megengedett vadászati eszközzel - elfoghatja vagy elejtheti, ha a tulajdonosának felderítésére nincs közvetlen lehetőség

a) a vadat űző vagy a vadat elejtő kutyát, ha a vad sérelme másként nem hárítható el, továbbá

b) fertőzés továbbterjedése vagy másként el nem hárítható támadás megakadályozása céljából a kutyát vagy macskát.

Az (5) bekezdés alapján, a (4) bekezdésben foglaltak nem vonatkoznak a felismerhető jellel ellátott, rendeltetésüknek megfelelően alkalmazott vadász-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantsegítő és terápiás kutyára.

A Vtv. számos konjunktív feltétel együttes fennállása esetén, a kutya, macska elfogására illetve elejtésére hatalmazza fel a vadászt, de csak *vadászterületen*. Az elfogás, illetve elejtés feltétele, hogy a kutya, macska *tulajdonosának felderítésére ne legyen közvetlen lehetőség*, ami egyben azt is jelenti, hogy a kutya tulajdonosa nincs a közelben. A felderítésére nincs közvetlen lehetőség fordulat azt feltételezi, hogy a vadásznak a felderítés közvetlen lehetőségével meg kell próbálkoznia. Kutya vonatkozásában egyedi feltétel, hogy az vadat űzzön, vagy ejtsen el és a vad sérelme ne legyen másként elhárítható, azaz ne legyen arra mód, hogy a vadász esetleg megriassza, elkergesse a kutyát.

A második fordulat akkor biztosít elejtési lehetőséget, ha a kutya, vagy macska szemmel láthatóan valamilyen betegségben szenved és ily módon a fertőzés továbbterjedése megakadályozható, illetve, ha a vadász akár őt, akár másokat ért, másként el nem hárítható támadást akadályoz meg.

Az (5) bekezdés kivételeket határoz meg, felsorolja azon különleges célból tartott és ennek megfelelő jelöléssel ellátott kutyákat, amelyeket nem lehet elfogni, vagy elejteni.

A felsorolt konjunktív feltételek bármelyikének hiánya esetén, az állat elfogása, elejtése nem lesz jogszerű, pl. nem vadászterületen történik, a „tulajdonos” látható, esetleg hallható, közvetlen felderítésére lehetőség volt, a kutya nem űzött, nem ejtett el vadat, nem támadott meg senkit, stb.

Az **Ávtv. 11. § (1)** bekezdése alapján, az állat élete elfogadható ok vagy körülmény esetén kioltható. Ilyen

elfogadható oknak vagy körülménynek minősül különösen a fertőző betegségek kontrollja, valamint az azok ellen való védekezés, a kártevők irtása, a másként el nem hárítható támadás megakadályozása, továbbá, ha külön törvény így rendelkezik. A Vtv. ominózus rendelkezése tehát **összhangban van** az Ávtv.-vel.

A kutyák, macskák elejtése, elfogása kapcsán az állattartók magatartását is vizsgálni szükséges. A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdése szerint, az állatokat úgy kell tartani, hogy *ne veszélyeztethessék más állatok* - kivéve a ragadozó állatok táplálására szánt élő egyedek -, illetve az ember biztonságát. A más állatok biztonsága olyan általános kört jelent, amelybe a vadon élő állatok, közöttük a vadászható állatok is beleértendők.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 193. § (1) bekezdés b) pontja az alábbi mondja ki: aki a felügyelete alatt álló kutyát *természeti és védett természeti területen, vagy vadászterületen* - a vadászkutya és a triflakereső kutya kivételével - *póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja* szabálysértést követ el.

Azok az állattartók, akik a kutyájukat, macskájukat **hagyják a vadászterületen** szabadon mozogni, illetve kóborolni, szabálysértést követnek el, és kockáztatják az állatok vadászok által történő lelövését, vagy más eszközzel történő elejtését.

Előfordul olyan eset is, hogy a kutya gazdája (állattartó) orvvadászat céljából (bűncselekmény) tartózkodik a kutyával a vadászterületen, a kutya a gazdája parancsára űzi, fogja meg, vagy ejti el a vadat. „Az orvvadászathoz nem csak agarat, hanem más betanított kutyát is szívesen alkalmaznak. A kutyák felkutadják a vadat, azt lefojtják, vagy addig tartják sakkban, amíg a gazda nem jön.”⁵⁰

Megjegyezzük, hogy a vadászok értékítéletét egy kutya általi vadúzési helyzetben az ilyen esetek csak rontják.

6. A VADGAZDÁLKODÁS ÉS A VAD, ILLETVE ÁLLATVÉDELEM ÖSSZEFÜGGÉSEI

Vadgazdálkodás a vadállomány és az élőhelyének védelmével, a vadállomány hasznosításával és szabályozásával (vadászat) kapcsolatos tevékenység.⁵¹

A vadgazdálkodás értelme „Fenntartani a vadat – és általában a vadon élő állatvilágot – önmagát reprodukálni képes (vadászható) szinten mindenütt és mindaddig, ahol és amíg annak természeti vagy természetszerű feltételei biztosítottak, illetve azok megteremthetők.”⁵²

A vadászatra jogosult vad- és élőhelyvédelmi feladatai:

- a vadállomány biológiai sokféleségének fenntartása,
- a vadállomány fenntartása,
- a vad és élőhelyének őrzése,
- a vadállomány tömeges pusztulásának megelőzése érdekében, gondoskodás a megfelelő minőségű takarmányról és a vadnak ivóvízzel való ellátásáról.

Magyarországon tervszerű vadgazdálkodási tevékenység folyik, amely három szintű, rövid és hosszú távú tervezéssel: a) körzeti vadgazdálkodási terv, b) vadgazdálkodási üzemterv és c) éves vadgazdálkodási terv.

A tájegységi vadgazdálkodási terv 20 évre szól, a szakminiszter rendelettel hirdeti ki, jelenleg öt ilyen jogszabály van. A vadgazdálkodási üzemtervet a vadászatra jogosult készíti, az adott vadászterületre, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapján, húsz évre szól. Célja a vadászterületen élő vadfajok genetikai értékének megőrzésére, a környezetével egyensúlyban élő egyedsűrűségű vadállomány kialakítása, tartamos hasznosítása, vadkárok mérséklése.

Az éves vadgazdálkodási terv tartalmazza vadfajonként az elejthető, elfogható vadlétszámot, az egyéb apróvadfajok gyéritésének végrehajtási tervszámait, eszközeit és ütemezését.

A vadgazdálkodási tevékenységhez tartozik a csökkenő számú apróvad állomány fejlesztése, növelése, aminek egyik iránya az intenzív apróvadnevelés és kibocsátás. A mesterséges szárnyasvad-tenyésztés tárgya főként a fogoly, a fácán és a tőkés réce. A fogoly ilyen formájú megmentése természetvédelmi szempontból is előnyös.

50 Elek B. (2009): Orvvadászok nyomában. Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest, 41.

51 A vadállomány helyzete és a vadgazdálkodás eredményei a 2022/2023. vadászati évben című kiadvány összefoglalja az Országos Vadgazdálkodási Adattár (OVA) eredményeit. Az OVA a vadgazdálkodási jelentések alapján évente statisztikai adatokkal szolgál a vadállomány és a vadgazdálkodás helyzetéről.

A 2022/2023. vadászati évben a gímszarvas és a dámszarvas terítéke tovább növekedett. Annak ellenére, hogy az évek óta tartó jelentős hasznosítástól az állományaik csökkenése vagy stabilizálódása lenne várható. A számok megerősítik, hogy az elmúlt évtizedben megemelt lelővések fenntartása és további növelése szükséges ahhoz, hogy a gím- és a dámszarvas létszáma és a velük összefüggő konfliktusok is csökkenjenek.

Elkerülhetetlen a vaddisznó létszámának radikális csökkentése, különösen az alföldi, mezőgazdasági területeken élő állományok felszámolása.

Az apróvadfajok létszáma és hasznosítása lényegében folyamatosan csökkent az utóbbi évtizedekben. A mezei nyúl, a fácán és a szürke fogoly becsült állománya fogyott. Állományuk növelése szükséges, ennek előfeltétele az élőhelyek megőrzése és növelése, továbbá a ragadozók kompromisszumok nélküli szabályozása (pl. róka, borz és aranyasakál) és a vaddisznó mezőgazdasági területeken való meg- vagy visszatelepülése elleni minden törvényes eszközzel való fellépés.

Kiadja MATE VTI, Gödöllő, felelős kiadó: Prof. Csányi Sándor (OVA-vezető)
http://www.o.va.info.hu/vg_stat/VA-2022-2023.pdf

52 Bencze L. (1995): A vadászatról nem csak vadászoknak. TerraPrint, Budapest, 10.

7. A VADÁSZ-ETIKA ÉS ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Magyar Vadász Kamaráról (a továbbiakban: OMVK) szóló 1997. évi XLVI. törvény a kamara feladatává tette a vadász-etikai szabályok meghatározását és országos szabályzat elkészítését, valamint betartásnak biztosítását a kamarai tagok részéről. Magyarországon a sportvadászok és a hivatásos vadászok kamarai tagok. A vadász-etikai szabályok megszegése esetén etikai eljárás folytatható le, amely végső soron akár a kamarai tagság megszüntetésével, egyben a vadászati jogosultság megszüntetésével is járhat.

Az OMVK által elfogadott Etikai Kódex tehát egy országos vadász-etikai szabályzat, amely a vadászok vadászat során tanúsítandó elvárt magatartását és alapvető kötelelességeit határozza meg.

Az Etikai Kódex az általános etikai követelmények között fogalmazza meg, hogy a vadász erkölcsi és szakmai kötelessége, hogy megismerje a vad életét, biológiáját, viselkedését, ezzel is megadva a tiszteletet a vadon élő állatoknak. A vadász törekedjen arra, hogy a vad elejtésekor annak minél kevesebb szenvedést okozzon; önmérséklettel igyekezzon elkerülni a vad sebzését.

Az Etikai Kódex „A vadász és vad kapcsolata” címet viselő III. fejezete több, a vadak védelmét, illetve állatok védelmét szolgáló előírást tartalmaz, pl.

- A vadász kötelessége a természet, a vadon élő állatok óvása.
- A vadász gondoskodik a vad nyugalmáról. Indokolatlanul nem zaklatja a vadászterületet.
- A vadász nem tesz kockázatos, messzi - vadászias lő távon túli - és bizonytalan kimenetelű lövéseket. – A hasznos szárnyas vadra röptében, nyúlra futtában, nagyvadra - a vaddisznó vagy a sebzett nagyvad kivételével - álló testhelyzetben illik csak lövést tenni.
- Az apróvadat 30-50 méterről, a nagyvadat 100-150 méterről illik terítékre hozni. A közeli lövések, főként apróvadra, indokolatlanul roncsolják a vadat, ezért az etikus vadász kiengedi azt a megfelelő, vadászias távolságra.
- Méltatlan, etikátlan dolog az apró és nagyvadnak kábító anyagot, netán mérget tartalmazó takarmányt adni, megcsonkolt vagy mozgásában bármilyen módon korlátozott csali állatokat alkalmazni, kutyával történő keresés gyakorlásának céljából vadat szándékosan sebezni.
- A vadász az állatoknak fölösleges szenvedést tudatosan semmiképpen nem okoz, az állatkínzás minden formáját elítéli, és ha teheti, meg is akadályozza.
- Vadon élő állatot igazvadász hobbyból vagy státusz-szimbólumként nem fog be és nem tart fogságban.

A legtöbb vadásztársaság (vadászjeggyel rendelkező tagokból álló egyesület) tradicionálisan⁵³ rendelkezik saját etikai-fegyelmi szabályzattal, amely az adott egyesület elvárásait fogalmazza meg tagjaival szemben. Az egyesületi etikai-fegyelmi szabályzatok is tartalmaznak vadvédelmi előírásokat. Az egyesületi etikai-fegyelmi szabályok megsértése esetén, az egyesület arra feljogosított szerve jár el és alkalmaz szankciót saját tagjával szemben.

⁵³ Az 1947-ben létrehozott Magyar Vadászok Országos Szövetségének (MAVOSZ) a vadásztársaságok is tagjai voltak. A MAVOSZ a vadászatról és a vadgazdálkodásról szóló 1957. évi 43. törvényerejű rendelet felhatalmazása alapján fejlesztette a vadászati kultúrát és alakította ki a vadász-etikai szabályokat. E tevékenysége során mintaszabályzatokat, pl. etikai-fegyelmi szabályzatot hozott létre, amelyet aztán a vadásztársaságok átvettek és használtak. Ezek különböző formában a mai napig élnek.

ÖSSZEGRZÉS

A tervszerű vadgazdálkodás égisze alatt folytatott vadászat egyik fő követelménye a vadvédelem és rajta keresztül az egyéb, vadon élő állatok védelme is. A dúvadak vadászata a védett és vadászható vadfajokat is védi, a vadászat a mesterséges szelekció révén kiselejtezi a szaporodásra nem alkalmas, de életképes egyedeket, ezzel minőségében javítva a vadállományt, szabályozza a vadállomány létszámát, megelőzve a vadkárokat, vadütközéseket, a vadállomány túlzott növekedését. A vadászok vadvédelmi és élőhelyvédelmi intézkedései védelmet nyújtanak mind a vadászható, mind az egyéb vadon élő állatok számára, segítenek az orvvadászat visszaszorításában, a csökkenő számú hasznos vadfajok fenntartásában és fejlesztésében. A mai vadászat már számos állatvédelmi szempontra is figyelemmel van, a Vtv. nem csak vadvédelmi, hanem állatvédelmi rendelkezéseket is tartalmaz.

A vadvédelem és az állatjólét az összetett vadászati tevékenység egyik alapértéke és meghatározója, amelyet tanúsít a sokat idézett Oskar v. Riesenenthal 1880-ban megjelent „Waidmannsheil” című versének alábbi részlete:

*„Az legyen a vadász nemes törekvése,
hogy a vadat óvja, kímélje és védje,
vadásszon ahogy a törvény és szokás kívánja,
s teremtményeiben a teremtőt áldja”*

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Bencze L. (1995): *A vadászatról nem csak vadászoknak*. TerraPrint, Budapest, ISBN 9637717595

Cifferszky I. (1980): *A gemenci bak és más vadászbeszélések*. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest

Csányi S. (2023) (OVA-vezető) felelős kiadó: *A vadállomány helyzete és a vadgazdálkodás eredményei a 2022/2023. vadászati évben*

Kiadja MATE VTI, Gödöllő.

http://www.ova.info.hu/vg_stat/VA-2022-2023.pdf

Elek B. (2009): *Orvvadászok nyomában*. Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, Budapest

Farkas T. (2020): *A modern csapdázás kézikönyve*. Dénes Natur Műhely, Pusztázámor

Farkasné Gyurcsó A. - Kasza Gy. - Ózsvári L. (2023): *Az illegális vadászat elleni jogi szabályozás és a vadvédelem története Magyarországon. Irodalmi áttekintés esettanulmányokkal*. in Magyar Állatorvosok Lapja, 2023. május.

Fazekas F. (2023): *Hatékony-e a vadon élő állatokra vonatkozó jogi szabályozás Magyarországon? Miskolci Jogtudó, 2023/1. szám*

https://jogtudo.uni-miskolc.hu/files/22187/MJ2023_1_2FazekasFfinal.pdf

Fekete I. (1973): *Rózsakunyhó*. Móra Könyvkiadó, Budapest

Kolosváry B. (1923): *Vadászati jog*. Budapest, „STUDIUM” Kiadása.

Komlósi T. (2020): *Dolmányos varjú és szarka csapdázása*. (2020. 11. 04.)

<https://mgk.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/fokuszban/dolmanyos-varju-szarka>

Sólyom (1906): *Vadászat és állatvédelem*. in Állatvédelem, kiadja az Országos Állatvédő Egyesület, 3. szám.

file:///C:/Users/user/Downloads/adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf

[adoc.pub_az-allatok-jogai-es-az-embernek-ktelessegei-az-all.pdf](#)

Szilágyi G. (2022): *Egy optimális vaditató az apróvadnak*. in Agro Jager News, 2022. 04. 20.

<https://agrojager.hu/vadaszat/2022/04/20/egy-optimalis-vaditato-az-aprovadnak/>

Zoltán Ö. (1997): *A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest

KÖZÖS ÜGYÜNK
AZ ÁLLATVÉDELEM
ALAPÍTVÁNY